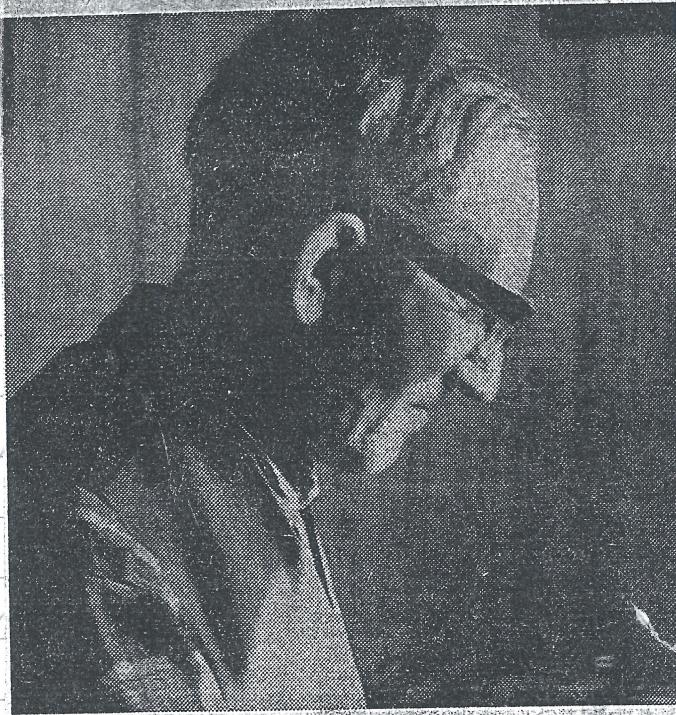

På färdvägar och stigar

Anton Nilsson, filosofen och allvetaren.

Att en gång ha verkat på ett småbruk med dess arbete och vedermoder det har för många varit ett livselixir. Småbruket är visserligen bondens arbetsfält och hans huvudsakliga inkomstkälla, men det har också bidragit till att många småbrukare utvecklats till livsfilosoffer. Och det hänger samman med deras arbete och liv ute i vår Herres hage. De kan lyssna till konserter från skogen, där fåglarna rett sina bon, de kan beundra blomsterpraktiken, naturen egen tavla — målad över en natt. Allt detta ser bonden och han som en gång hade tid att tänka han lärde sig själv mycket genom iakttagelser.

FRAMFÖR mig sitter idag en gammal bonde, som lagt av sin dagliga gärning som brukare av den egna torvyan. Nu lever han på minnen och i hans silcervita skult-spinner tankarna silverfrädar från den tid som varit. De är ljusa minnesbilder, fria från bitterhet och vittnar om en klar livssyn. Tankarna är också ljusa och klara, nästan som det var frågan om nyligen timade händelser.

DEN GAMLE bonden är f.d. småbrukaren Anton Nilsson, Härderup, Fränninge socken, Honom mötte jag en dag på min färdväg och det var inte första gången. Jag har besökt honom sporadiskt under de gångna 25 åren och nu som vid de första besöken kan jag konstatera att han är den borne allvetaren. Det är en visdom som han själv slagit i sig som han öst ur litteraturen och fått sig till livs; de många populärföreläsningarna. Som mångårig styrelseledamot av föreläsningsföreningen har han inte missat en enda.

det är, berättar min vän, heligt och ofärs mest borta i Kina och Japan.

NAR VI satt där och talade berättade han plötsligt att vårt lands enda ceder finns i Baskemölla och lär härstamma från de berömda cedarerna i Libanon. Det lär vara en sjöman som förde hem och planterade fröet.

VANNEN Anton Nilssons tan-kar har stor spänvidd och sträcker sig från botanik till det kommersiella. Han pratar bland annat om pengar, inte pengarna som sådana utan de valspråk som förekommer på mynten. Den kunskapen förde honom en gång i duell med en skoliärare som av Anton Nilssons bibringades kunskapen att det en gång funnits en kung i landet, som bara hade ett enda ord till valspråk. Läraren ställde sig tveksam och menade att ett ord inte kunde uppfattas som valspråk. Anton Nilsson upplyste då att valspråket återfanns på Gustav III:s sedlar där det helt enkelt stod "fälderneslandet".

DET ÄR för övrigt som att ösa ur en aldrig sinande källa, för Anton Nilsson kan alla valspråk ända bort till 1523 då Gustav Wasa lät präglia: "All makt är av Gud" på sina mynt. En del kungar lät sinnelagen utgöra motto för sina valspråk. Gustav II Adolf använde "Med Gud och segrande vapen" på sina mynt och det fanns nog skäl för krigarkungen Karl XII att präglia "Med Guds hjälp" på sina mynt. Ganska märkligt förresten, för sedan försvann Gud från pengarna. Allt det där vet Anton Nilsson medan jag själv gick bet på det valspråk, som vår egen kung lätit präglia och ändå är det så typlikt för honom.

TROTTS ATT han endast gått i Buussa skola borta i Långaröd, så vet han åtskilligt mer än mången skollärare och har dessutom satt många av dem på plats med sitt stora kunnande.

EN DAG för många år sedan kronjägmästaren till Härderup för att plantera lärkråd på ett skifte, som en gång tillhört framtidne fanj. Erman. Vennen Anton Nilsson frågade om det var sibirisk lärk och fick då till svar att den var japansk. Han blev emellertid inte svaret skyldig utan upplyste den förvänade jägmästaren att träden i så fall kom från Hokkiado en av Japans nordligaste öar och det var korrekt.

DET FINNS, som bekant, många egenheter på detta klot och Anton Nilsson har åtminstone hört talats om många av dem. Det lär bland annat finnas ett mellanting mellan löv- och barrträd som heter Gingkoo — bilabee, det kallas för det mestbara Gingkoo. Trädet har emellertid, upplyser Anton Nilsson, också ett latinskt namn, biloba eller Salisburia Adiantifolia och det beror på att växtens blad påminner om adiantum. Trä-

DEN MÄNNISKA som har Anton Nilssons förmåga att slå i sig lärdom blir snart betraktad som allvetare. Och mycket riktigt, då Sveriges Radio skulle testa folk till den första tiotusenkronorsrålagn ställde Anton Nilsson upp i geografi, hans huvudämne. Han testades i Malmö och fick flera frågor och lyckades svara rätt på betydligt mer än hälften. Men så föll han på en kuggfråga. Han skulle svara var Santa Cruz låg — det namnet finns på flera städer runt om i världen. Anton Nilsson svarade Canarieöarna, men utfrågarna ville ha det någonannanstans.

DÄRMED föll hans tilltänkta TV-framträdande. Han är emellertid mycket kunnig och det han inte vet om historia och geografi, det är knappast värt att veta. Han har dessutom tänkt och grubblat över saker och ting medan plogen vält tilta vid tilta och det är nog inte för mycket sagt att av den forne småbruka-ren har blivit den vordne filoso-fen.

Gunnar Persson